

Een gezonde werkplek

Samen sterk voor preventie

www.healthy-workplaces.eu

Campagnegids

Leiderschap van het management en participatie van de werknemers
op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk

Europees Agentschap voor
veiligheid en gezondheid
op het werk

Een gezonde werkplek

Inhoud

Inleiding	4
Omvang van het probleem	5
Waarom de EU deze campagne voert	7
Samen sterk voor preventie	9
Wat betekent preventie in de praktijk?	10
De rol van het management	12
Wat betekent leiderschap in de praktijk?	13
Waarom werknemersparticipatie essentieel is	15
Aanmoedigen werknemersparticipatie	15
Wat is werknemersparticipatie in de praktijk?	17
Over de campagne „Een gezonde werkplek”	19
Zo werkt de campagne	19
Wie kan deelnemen?	19
Zo doet u mee	20
Ons partnernetwerk	21
Onze inzet voor eerdere campagnes en het succes hiervan	22
Campagnemateriaal	24
Contactgegevens	26

Inleiding

Een gezonde en veilige werkplek is goed voor de zaak, voor de werknemers en voor de samenleving als geheel. Dit wordt echter gemakkelijk uit het oog verloren wanneer deadlines of productiecijfers moeten worden gehaald. In plaats van veiligheid en gezondheid als „bureaucratische last” te behandelen is het juist op dergelijke momenten van belang zich bewust te zijn van risico’s op het werk.

Deze brochure is de belangrijkste gids voor **de campagne „Een gezonde werkplek 2012-2013” rond het thema „Samen sterk voor preventie”**, georganiseerd door het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA). Deze campagne is bedoeld om u, uw bedrijf, werknemers, werknemersvertegenwoordigers en de hele toeleveringsketen te helpen risico’s op het werk te evalueren en te beperken. Natuurlijk zijn in de eerste plaats de managers en de organisaties die zij leiden verantwoordelijk voor veiligheid en gezondheid. Maar de meest doeltreffende resultaten worden steeds behaald wanneer alle betrokkenen samenwerken.

Volgens Eurostat ⁽¹⁾ vinden elk jaar meer dan 5 500 mensen in de EU de dood als gevolg van arbeidsongevallen. Daarnaast schat de Internationale Arbeidsorganisatie dat nog eens 159 000 personen overlijden ⁽²⁾ aan beroepsziekten. Vele levens hadden gespaard kunnen worden indien de risico’s waren voorzien, er verstandige veiligheidsmaatregelen waren getroffen en deze strikt waren gevolgd. Er wordt vaak gezegd dat **„voorkomen beter is dan genezen”** en dit geldt meer dan ooit voor het bevorderen van een veilige en gezonde werkplek. Daarom richt deze campagne „Een gezonde werkplek” zich bovenal op risicopreventie.

De campagne „Een gezonde werkplek” is bedoeld om nationale overheden, bedrijven, organisaties, leidinggevenden, werknemers en hun vertegenwoordigers en andere betrokkenen aan te sporen tot samenwerking om de veiligheid en de gezondheid op het werk te verbeteren.

De campagne richt zich op:

- risicopreventie;
- risicobeheer;
- managers om zich samen met hun werknemers actief in te zetten voor risicobeperking;
- werknemers, hun vertegenwoordigers en andere belanghebbenden om hen aan te sporen om met hun leidinggevenden samen te werken teneinde risico’s te beperken.

Voorkomen is beter dan genezen.

Van groot belang voor de campagne is een brede waaier van materialen om dit doel te helpen bereiken: rapporten, handleidingen, folders, posters, dvd's enzovoort. Daarnaast zullen we de krachten bundelen met onze partners en de nationale focal points om de Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk te promoten en om workshops, conferenties en tentoonstellingen te helpen organiseren. EU-OSHA heeft ook een interactieve website ontwikkeld met uitvoerige praktische hulpmiddelen.

Deze campagnegids bevat veel statistische gegevens die de problemen verduidelijken die moeten worden aangepakt. Er mag evenwel niet worden vergeten dat achter deze cijfers maar al te vaak een menselijk drama schuilgaat.

Omvang van het probleem

Elke 3,5 minuten overlijdt iemand in de EU als gevolg van een arbeidsongeval of beroepsziekte. In 2007, het laatste jaar waarvoor vergelijkbare statistische gegevens voor de EU-27 beschikbaar zijn, hadden 6,9 miljoen mensen te maken met een of meer ongevallen op het werk ⁽¹⁾. Daarnaast lijden miljoenen werknemers in Europa aan een werkgerelateerd gezondheidsprobleem.

Ongevallen betekenen hoge uitgaven voor werknemers en hun gezinnen, hun werkgevers en de samenleving in zijn totaliteit. Volgens de arbeidskrachtenenquête 2007 ⁽⁴⁾ resulteerde 73 % van de ongevallen op het werk in ziekteverzuim van ten minste één dag en 22 % in ziekteverzuim van ten minste één maand. Dergelijke ziektepercentages en werkgerelateerde gezondheidsproblemen hebben een directe invloed op de economische groei en de werkgelegenheid in heel Europa. Er gaan elk jaar minimaal 450 miljoen werkdagen verloren ⁽⁵⁾. De schattingen lopen uiteen, maar arbeidsongevallen en beroepsaandoeningen kosten de economie van de EU minimaal 490 miljard EUR per jaar ⁽⁶⁾.

Onderzoek leert ons dat de meeste ongevallen en ziektegevallen op het werk kunnen worden voorkomen. Gelukkig is er op dit terrein snel vooruitgang geboekt. In de periode 1999-2007 is de veiligheid op het werk in de EU aanzienlijk verbeterd: de dodelijke ongevallen daalden van 5 275 tot 3 782 ⁽⁷⁾ in de EU-15. De veiligheid op het werk verbeterde nog sneller voor ongevallen zonder dodelijke afloop: ruim 900 000 gevallen ⁽⁸⁾ minder.

Ondanks dit goede nieuws nemen beroepsziekten, die vaak een lange latente periode hebben, duidelijk verder toe.

⁽¹⁾, ⁽³⁾, ⁽⁴⁾ en ⁽⁷⁾ *Health and safety at work in Europe (1999-2007) — A statistical portrait*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2010, 97 blz.

⁽²⁾ Internationale Arbeidsorganisatie 2005: het percentage is een schatting voor de EU-27 (<http://www.ilo.org/public/english/region/eurpro/moscow/areas/safety/docs/worldcongressreporteng.pdf>)

⁽³⁾ Het totaal van 83 miljoen verloren werkdagen door ongevallen en 367 miljoen verloren dagen door ziekte, *Health and safety at work in Europe (1999-2007) — A statistical portrait*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg, 2010, 97 blz.

⁽⁴⁾ Uitgaande van een verlies van 4 % van het BBP wegens slechte arbeidsomstandigheden (<http://osha.europa.eu/en/press/articles/Present-new-and-emerging-risks-IOHA>).

⁽⁵⁾ Eurostat „Accidents at Work (ESAW) — until 2007” (http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hsaw_aw_nnasx&lang=en)

Casestudie

Olympische Spelen, VK — Toonaangevend op het gebied van veiligheid en gezondheid

De Olympic Delivery Authority (ODA) is de organisatie die verantwoordelijk is voor de realisering van het Olympic Park en bijbehorende sportaccommodaties voor de Olympische Spelen en de Paralympische Spelen 2012 in Londen. Het Olympic Park werd aangelegd op 200 hectaren uiterst vervuilde grond in Oost-Londen. Ongeveer 40 000 mensen hebben aan het park gewerkt en op piekmomenten waren er meer dan 13 000 ter plaatse. Het was een groots project dat bij verkeerd management had kunnen uitmonden in een onaanvaardbaar aantal doden en zwaargewonden.

Van de meer dan 70 miljoen gewerkte uren waren er 25 tijdvakken van één miljoen uur, vier tijdvakken van twee miljoen uur en één tijdvak van drie miljoen uur zonder een te melden ongeval.

De ODA schrijft deze benijdenswaardige prestatie toe aan zeer krachtig leiderschap dat erop gericht was het project ongevalvrij te maken. Volgens de ODA bestond haar inzet voor haar werknemers uit de volgende aspecten:

- beheersen van de risico's voor de gezondheid en veiligheid van de werknemers;
- voorzien in veilige werkplekken en werksystemen;
- geven van voorlichting, verstrekken van instructies, aanbieden van opleidingen en toezicht houden;
- enthousiast in gesprek te gaan met personeel, partners en leveranciers over deze regelingen.

Er waren duidelijke communicatielijnen binnen het gehele management. Daarnaast verklaarden de president-directeur en de voorzitter van het project gezamenlijk dat zij „de raad van bestuur van de ODA regelmatig en in het geval van een te melden incident verslag zouden uitbrengen over de prestaties op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu.”

Het Comité voor veiligheid, gezondheid en milieu van de raad van bestuur controleerde bovendien regelmatig de prestaties en leiding van het bouwprogramma en stemde ermee in werkpraktijken „zo vaak als nodig was” te herzien en aan te passen. Wijzigingen werden aan alle werknemers en leveranciers meegedeeld om de veiligheid en de gezondheid van alle betrokkenen bij de voorbereidingen voor de Spelen te maximaliseren.

De veiligheid van het programma nam verder toe door de genomen initiatieven en het engagement van de werknemers.

Waarom de EU deze campagne voert

De bevordering van veiligheid en gezondheid is om diverse ethische, maatschappelijke en economische redenen altijd een van de kernpunten voor de Europese integratie geweest. Ten eerste moet de bevordering van veiligheid en gezondheid vanuit ethisch oogpunt voor elk bestuursorgaan een belangrijke prioriteit zijn. Ten tweede vormen geharmoniseerde normen, waaronder die voor product- en procesveiligheid, een van de grondslagen van de Europese interne markt. Dergelijke normen dragen ertoe bij dat er soepel zaken kunnen worden gedaan in de gehele EU. Ten derde verbetert de bevordering van veiligheid en gezondheid niet alleen de bescherming van de werknemers, maar zij draagt ook bij tot de bedrijfsefficiëntie.

De huidige communautaire strategie verwijst ook naar de grondbeginselen van preventie, die uitvoeriger worden uiteengezet in Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989, de „kaderrichtlijn”. Volgens artikel 6 van deze richtlijn is het de verantwoordelijkheid van de werkgever om maatregelen voor veiligheid en gezondheid te nemen die in overeenstemming zijn met deze algemene preventieprincipes. Zonder twijfel vereist dit een duidelijk leiderschap van het hoger management. De richtlijn benadrukt ook het belang van werknemersparticipatie bij de vaststelling van dergelijke maatregelen. Dit is meer recent als grondrecht erkend in artikel 27 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Er is dus niet alleen een concrete behoefte aan communautaire actie, maar ook een dwingende wettelijke verplichting.

„Bij goed leiderschap kunnen er enorme prestaties worden behaald op veiligheidsgebied.” LAWRENCE WATERMAN,
HOOFD VEILIGHEID, OLYMPIC DELIVERY AUTHORITY

Voordelen van een goede veiligheid en gezondheid

Zorg voor veiligheid en gezondheid biedt mogelijkheden tot het verbeteren van de bedrijfsefficiëntie en de bescherming van werknemers. Deze zijn geanalyseerd in de recente Europese bedrijvenenquête naar nieuwe en opkomende risico's (Esener) ^(*).

Enkele voordelen:

- lagere kosten en kleinere risico's: het personeelsverzuim en het personeelsverloop zijn lager, er zijn minder ongevallen en de dreiging van juridische stappen is kleiner;
- een groter prestige onder leveranciers en partners;
- een betere reputatie op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij investeerders, klanten en publiek;
- een verhoogde productiviteit: de werknemers zijn gezonder, voelen zich beter in hun vel en zijn meer gemotiveerd.

^(*) EU-OSHA — European Agency for Safety and Health at Work, *Worker representation and consultation on health and safety — Analysis of the findings of the European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks*, 2012.

Samen sterk voor preventie

Preventie is de hoeksteen van de aanpak van risicobeheer in Europa. In de praktijk bekend dit het analyseren van werkprocedures om risico's op korte en lange termijn vast te stellen en deze vervolgens weg te nemen of te beperken. Eenvoudig gezegd, draait het bij preventie om het beheersen van beroepsrisico's met het uiteindelijke doel om het aantal arbeidsongevallen en beroepsziekten te beperken en de oorzaken hiervan weg te nemen.

De werkgevers en het hoger management zijn de eindverantwoordelijken voor risicobeheer, maar hun inspanningen blijven vruchteloos zonder een actieve werknemersparticipatie. Daarom vestigt deze campagne speciale aandacht op het belang van leiderschap door het hoger management en eigenaars in combinatie met een actieve werknemersparticipatie.

Om deze kernthema's te helpen bevorderen, heeft de campagne „Een gezonde werkplek 2012-2013” de volgende doelstellingen.

- de kernboodschap uitdragen, namelijk dat werknemers en leidinggevendenden om praktische, juridische, economische en ethische redenen moeten samenwerken om risico's te voorkomen;
- duidelijke en eenvoudige richtsnoeren verstrekken voor werkgevers om samen met werknemers en hun vertegenwoordigers goed om te gaan met specifieke beroepsrisico's;
- praktische richtsnoeren, informatie en tools verstrekken om een preventiecultuur te bevorderen, met name in het mkb/de kmo's;
- het bevorderen van de inpassing van het beheer van veiligheid en gezondheid op het werk in het beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- de basis leggen voor een duurzamere preventiecultuur in Europa.

„Leiderschap en een actieve participatie van de werknemers zijn essentieel voor een succesvol veiligheids- en gezondheidsbeheer, ongeacht de omvang van een organisatie. Daarom nodig ik grote en kleine ondernemingen, particuliere of openbare organisaties van alle sectoren uit zich bij deze campagne aan te sluiten.” CHRISTA SEDLATSCHKE,

DIRECTEUR VAN EU-OSHA

© EU-OSHA/Jim Holmes

© EU-OSHA/Jim Holmes

Wat betekent preventie in de praktijk?

De algemene preventiebeginselen worden uiteengezet in artikel 6 van de kaderrichtlijn (zie hierna). Het is van essentieel belang dat werkgevers, werknemers en hun vertegenwoordigers deze principes begrijpen zodat zij doeltreffend met risico's kunnen omgaan — en bij voorkeur uitschakelen.

De basisprincipes betreffende risicopreventie zijn:

- risico's voorkomen;
- niet te voorkomen risico's evalueren;
- de risico's bij de bron aanpakken;
- het werk aan de mens aanpassen, vooral wat betreft de inrichting van de arbeidsplaats en de keuze van uitrusting en productiemethoden (naast het zo veel mogelijk beperken van monotone werkpraktijken);
- rekening houden met de ontwikkeling van de techniek;
- vervangen wat gevaarlijk is door dat wat niet of minder gevaarlijk is;
- een samenhangend preventiebeleid ontwikkelen, dat de volgende aspecten integreert: technologie, werkorganisatie, arbeidsomstandigheden, sociale betrekkingen en invloed van de omgevingsfactoren op het werk;
- voorrang geven aan collectieve -, boven individuele beschermingsmaatregelen;
- passende instructies aan de werknemers verstrekken.

Bij preventie draait het om het beheersen van risico's. Risicobeheersing is mogelijk wanneer mensen samenwerken.

CASESTUDIE

BASF — Veiligheid voorop

Risico's volledig vermijden is in vele sectoren eenvoudigweg niet mogelijk, bijvoorbeeld in de chemische industrie. Werknemers bij BASF, een van de grootste chemische bedrijven ter wereld, worden dagelijks met een groot aantal risico's geconfronteerd. In plaats van elk risico afzonderlijk aan te pakken, heeft het bedrijf gekozen voor een holistische benadering en voor de ontwikkeling van een bedrijfscultuur waarin veiligheid voorop staat.

De kern van dit programma was een campagne om de verloren tijd door letselgevallen en beroepsziekten met 80 % te doen dalen in de periode 2002-2020. In 2008 begon deze campagne haar vruchten af te werpen: de verloren tijd door arbeidsongevallen was gedaald met 46 % en de verloren tijd door beroepsziekten met 23 %.

Het bedrijf schrijft deze resultaten toe aan de uitvoering van onderstaande strategieën.

- Het management geeft blijk van een geloofwaardige en zichtbare inzet voor veiligheid door het goede voorbeeld te geven, veiligheid tot een prioriteit te maken en duidelijkheid te creëren over alle veiligheidskwesties.
- De werknemers worden in alle veiligheidsaspecten betrokken en dragen hun kennis en ervaring actief bij.
- Het bedrijf benadrukt individuele verantwoordelijkheid. Van alle werknemers en managers wordt verwacht dat zij alle relevante regels en voorschriften in acht nemen, op een risicobewuste manier handelen, alert zijn voor gevaren en leren van hun eigen fouten en van die van anderen.
- De managers en de werknemers worden ertoe aangespoord openlijk over veiligheid te spreken in een klimaat van vertrouwen binnen de organisatie. Tegelijkertijd probeert het bedrijf het volgen van opleidingen te stimuleren en kennis en ervaring te respecteren.

© EU-OSHA/Jim Holmes

© EU-OSHA/Jim Holmes

De rol van het management

Gezondheid en veiligheid moeten deel uitmaken van de dagelijkse leiding van een bedrijf. Zonder veiligheids- en gezondheidsbeheer is er geen sprake van bedrijfsbeheer. Vanaf de top van de organisatie tot het laagste managementniveau moet het veiligheids- en gezondheidsbeheer integraal deel uitmaken van de werkplekcultuur. Het mag niet iets zijn dat aan specialisten wordt overgelaten.

Raadpleging van werknemers en hun vertegenwoordigers omtrent veiligheids- en gezondheidsproblemen moet worden gezien als een leidend principe van effectief management. Managers moeten echter niet alleen hun werknemers raadplegen, maar ook actief met hen in gesprek gaan en hen aanmoedigen echt deel te nemen aan de besluitvorming. Raadpleging is niet alleen een wettelijke vereiste, zij kan ook een economische waarde hebben. Werknemers zijn waarschijnlijk goed op de hoogte van de belangrijkste risico's waarmee ze dagelijks worden geconfronteerd en kunnen vaak eenvoudige, kosteneffectieve oplossingen bedenken.

Veiligheid en gezondheid moeten deel uitmaken van het dagelijks bestuur van een bedrijf. Het gaat om een dynamisch systeem dat zich in de tijd aanpast en ontwikkelt en niet als een starre, bureaucratische uitvoering van regels die zich moeilijk aanpast aan veranderingen.

Het is van belang dat managers leiderschap tonen, bijvoorbeeld door ook zelf alle veiligheids- en gezondheidsregels te volgen in plaats van de werknemers op te dragen deze te volgen.

⁽¹⁰⁾ P. Stadler & E. Spieß, Mitarbeiterorientierte Führung und soziale Unterstützung am Arbeitsplatz, INQA/Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin, 2005 (beschikbaar op het adres <http://www.inqa.de/inqa/Navigation/publikationen,did=56808.html>).

Er is ook bewezen dat goede managers op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk lagere verzuimpercentages kennen, omdat leiderschapsgedrag verband houdt met ziekteverzuim en het welzijn van werknemers ⁽¹⁰⁾. Aangetoond is dat het aantal personeelsleden dat ziek wordt afhankelijk is van het management. Wanneer een leidinggevende naar een andere afdeling wordt overgeplaatst, blijft het gemiddelde ziekteverzuim onder het personeel voor wie hij of zij verantwoordelijk is gelijk ook al betreft het andere personeelsleden.

Wat betekent leiderschap in de praktijk?

Leiderschap houdt het volgende in:

- zichtbare, actieve inzet van de raad van bestuur en van de directie/eigenaar(s);
- vaststelling van doeltreffende „top-down” communicatiesystemen en managementstructuren — of kruislingse communicatie in kleine ondernemingen;
- werknemers en hun vertegenwoordigers betrekken bij de totstandbrenging en de bevordering van veilige en gezonde arbeidsomstandigheden, bijvoorbeeld verantwoordelijkheid aan hen toekennen en doeltreffende „opwaartse” communicatie aansporen en hoogwaardige opleidingen aanbieden;
- beheersen van veiligheid en gezondheid op basis van risicobeoordelingen;

- integratie van een goed veiligheids- en gezondheidsbeheersingssysteem in alle bedrijfsonderdelen;
- het verzekeren dat veiligheid en gezondheid centraal staan in de strategieën van de organisatie voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (en haar kernwaarden);
- het uitdragen van deze ideeën via de hele toeleveringsketen;
- toezicht, verslaggeving en herziening van prestaties op het gebied van veiligheid en gezondheid.

Enkele concrete voorbeelden van leiderschap op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk zijn:

- het goede voorbeeld geven (en steeds de veiligheids- en gezondheidsregels naar de geest en de letter volgen);
- eigen verantwoordelijkheid nemen en tonen dat u er veel belang aan hecht;
- werkplekken bezoeken om met het personeel in gesprek te gaan over hun bezorgdheden op het gebied van veiligheid en gezondheid (het is mogelijk dat werknemers niet alleen problemen aanwijzen, maar ook oplossingen aanreiken);
- geld en tijd beschikbaar stellen — budgetten voor opleidingen, uitrusting, of veiligheids- en gezondheidsspecialisten toekennen en managementtijd hieraan besteden.

„Wij benadrukken de individuele verantwoordelijkheid voor veiligheid onder alle werknemers en op alle managementniveaus.”

SHLOMO COHEN, SITEMANAGER,
INTEL AMSTERDAM

CASESTUDIE

Risicobeperking in een klein Oostenrijks bedrijf

Marchl is een klein familiebedrijf in Oostenrijk dat is gespecialiseerd in de fabricage van staalproducten, zoals carports, trappen, hekken en kassen.

Veiligheid op het werk is een belangrijk punt voor het management van het bedrijf. Het bedrijf beschikte over een systeem voor veiligheids- en gezondheidsbeheer, maar aan de veelvoorkomende kleinere ongevallen zoals snij- en brandwonden en kneuzingen werd geen aandacht besteed. Het management besloot met de werknemers samen te werken om de risico's verder te beperken.

Werknemers in alle „risicogebieden” van het bedrijf werden verzocht de risico's te beoordelen en voorstellen voor verbeteringen aan te dragen. Nadat deze waren doorgevoerd, werd aan de werknemers gevraagd de verbeteringen te beoordelen. Na twee maanden werden de groepen werknemers naar een ander „risicogebied” verplaatst. Vervolgens werd aan hen gevraagd om dezelfde audit opnieuw uit te voeren. De verbeteringen werden aldus gecontroleerd door de „frisse blik” van een andere groep. Verder raakten alle werknemers vertrouwd met de risico's op de verschillende werkplekken en kregen zij inzicht in de manieren waarop veiligheid het beste kan worden verbeterd.

Met dit project slaagde het bedrijf erin het aantal kleine ongevallen en „bijna-ongevallen” te beperken, het ziekteverzuim te verlagen, de motivatie en de productiviteit van de werknemers te verbeteren en veiligheids- en gezondheidsproblemen meer onder de aandacht te brengen.

Waarom werknemersparticipatie essentieel is

De verantwoordelijkheid voor het beheersen van beroepsrisico's ligt duidelijk bij de werkgevers. Hun inspanningen blijven echter zeker vruchteloos zonder de actieve participatie van hun werknemers. Er is nu ruim bewijs dat actieve participatie leidt tot een aanzienlijke verbetering van veiligheid en gezondheid op het werk.

Zo komt uit de Europese bedrijvenenquête naar nieuwe en opkomende risico's (Esener) naar voren dat werknemersparticipatie, gecombineerd met de inzet van het management, tot aanzienlijk betere resultaten leidt op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk. Bij ondernemingen met een hoge werknemersparticipatie en een grote inzet van het management, is het tienmaal waarschijnlijker dat zij een gedocumenteerd beleid voor veiligheid en gezondheid op het werk hanteren ⁽¹¹⁾. Dit heeft het bijkomende voordeel dat de maatregelen als doeltreffender worden gezien.

In een paper van het Britse Ministerie van Handel en Industrie van 2007 ⁽¹²⁾ wordt geschat dat werknemersvertegenwoordigers met een speciale taak op het gebied van veiligheid jaarlijks tussen de 8 000 en 13 000 arbeidsongevallen in het hele land weten te voorkomen. Uit een recent onderzoek van het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) ⁽¹³⁾ blijkt dat vakbondsvertegenwoordiging tot een betere inachtneming van de regels, tot lagere ongevalpercentages en tot minder werkgerelateerde gezondheidsproblemen leidt. Om deze en andere redenen maakt werknemersparticipatie in de besluitvorming over veiligheid en gezondheid deel uit van het Europese recht.

Aanmoedigen werknemersparticipatie

Werkgevers hebben de plicht om werknemers en hun vertegenwoordigers te raadplegen omtrent veiligheid en gezondheid. Doeltreffender is echter om hen in staat te stellen actief deel te hebben aan de dagelijkse praktijk van veiligheid en gezondheid. Managers moeten een klimaat van vertrouwen scheppen waarin mensen bezorgdheden durven uiten en een bijdrage kunnen leveren aan de realisering van veiligere procedures en werkplekken. Dit moet niet worden gezien als een nieuwe bureaucratische procedure of ongewenste belasting, maar als een grote kans om niet alleen de veiligheid te verbeteren, maar ook de productiviteit. Onderzoek toont aan dat bij het ontwikkelen van veilige, doeltreffende en duurzame werkplekken ⁽¹⁴⁾ het managers goed helpt om hierbij gebruik te maken van de kennis van werknemers.

⁽¹¹⁾ EU-OSHA — Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk, *Worker representation and consultation on health and safety — Analysis of the findings of the European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks*, 2012.

⁽¹²⁾ *The health and safety of Great Britain: be part of the solution*, Health and Safety Executive, June 2009.

⁽¹³⁾ Menéndez, M., Benach, J., Vogel, L. (2009) The impact of safety representatives on occupational health: A European perspective. Brussels: ETUI.

⁽¹⁴⁾ Pot, F.D. en Koningsveld, E.A.P. „Quality of working life and organizational performance — two sides of the same coin?“ *Scandinavian Journal of Work, Environment and Health*, 2009, Vol. 35, nr. 6, blz. 421-428.

Voordelen van werknemersparticipatie:

- lagere ongevallencijfers;
- kosteneffectieve oplossingen;
- personeel dat zich prettiger voelt en productiever is;
- lagere verzuimpercentages;
- groter bewustzijn van risico's op het werk;
- betere beheersing van risico's op het werk.

Wat is werknemersparticipatie in de praktijk?

Werknemersparticipatie houdt in essentie in dat werknemers en managers een actieve rol vervullen in het inventariseren van problemen en het aanreiken van oplossingen. Dit betekent in de praktijk:

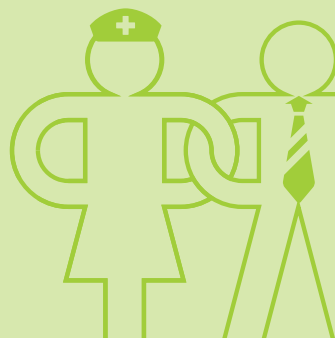
- een doeltreffende en open dialoog waarbij echt wordt geluisterd naar elkaars zorgen;
- een gezamenlijke besluitvorming en oplossing van problemen;
- participatie in de ontwikkeling van veiligheids- en gezondheidsbeleid en -praktijken;
- participatie van de werknemers in de totstandbrenging en bevordering van veilige en gezonde arbeidsomstandigheden;
- intensieve samenwerking tussen werknemers en werkgevers om de veiligheid, de gezondheid en het welzijn op het werk te verbeteren;
- invoering van maatregelen zodat dit in de praktijk kan worden toegepast.

CASESTUDIE

Gezamenlijk initiatief van werknemers en managers

Een groot chocoladebedrijf (Nestlé, York, Verenigd Koninkrijk) met 2 000 werknemers had een aanzienlijk probleem met arbeidsongevallen door glij- en struikelpartijen. In een poging het aantal ongevallen te verlagen startte het bedrijf een gezamenlijk initiatief waaraan de werknemersvertegenwoordigers ten volle deelnamen. Het omvatte een speciale meldprocedure voor letselongevallen door glij- en struikelpartijen en een analyse van de oorzaken van deze letselongevallen. Zodra de oorzaken werden ontdekt, werden er gezamenlijke briefings voor managers, toezichthouders en werknemersvertegenwoordigers georganiseerd om de bevindingen mee te delen. Deze werden vervolgens doorgegeven aan het personeel via een doeltreffende voorlichtingscampagne met posters, folders, enzovoort.

Na drie jaar leidde deze campagne tot een daling met 60 % van het aantal glij- en struikelongevallen. Nog eens anderhalf jaar later werd een soortgelijke campagne gestart om de ongevallen bij handenarbeid te beperken. Dit resulteerde binnen twee jaar in een vermindering van dergelijke ongevallen met 40 %.

Belangrijke data

- Start van de campagne: 18 april 2012
- Europese Weken voor veiligheid en gezondheid op het werk in oktober 2012 en 2013
- Uitreiking van de Europese Awards voor goede praktijken: april 2013
- Topconferentie „**Een gezonde werkplek**”: november 2013

Over de campagne „Een gezonde werkplek”

Zo werkt de campagne

Wij helpen werkplekken veiliger en gezonder te maken in het belang van iedereen, maar wij kunnen dit niet alleen. Daarom steunen wij in onze campagne **„Een gezonde werkplek 2012-2013 — Samen sterk voor preventie”** op een grote verscheidenheid aan partners en belanghebbenden, zoals regeringen en hun organen, werkgevers, werknemers en grote en kleine ondernemingen. Om de veiligheid en de gezondheid op een betekenisvolle manier te verbeteren, is het nodig dat alle betrokkenen aan de campagne deelnemen en de belangrijkste boodschappen hiervan uitdragen.

Wij kunnen in vele gevallen het advies, de informatie en de onderwijsmaterialen verstrekken die u nodig hebt om een rol te vervullen in deze pan-Europese campagne (zie onder „Zo doet u mee”). U kunt deze materialen vervolgens aan uw eigen omstandigheden aanpassen en zich aansluiten bij de meest geschikte organisaties om de impact van de campagne zo groot mogelijk te maken.

Wie kan deelnemen?

Aan de campagne mogen alle organisaties en personen op lokaal, nationaal en Europees niveau deelnemen:

- werkgevers in de private en publieke sector, ook uit het mkb/de kmo's;
- managers, toezichthouders en werknemers;
- vakbonden en veiligheidsvertegenwoordigers;
- werkgeversorganisaties;
- beroepsorganisaties;
- veiligheids- en gezondheidsinstellingen;
- deskundigen en vakmensen op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk;
- trainingsinstituten en de onderwijssector;
- regionale en lokale preventie- en verzekeringsdiensten op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk.

Zo doet u mee

U kunt als volgt betrokken zijn bij de campagne „Een gezonde werkplek 2012-2013“:

- Verspreid en publiceer campagne-informatie en -materialen (folders, verslagen, gidsen, factsheets, checklists, PowerPoint-presentaties en videofilmpjes met de animatiefiguur Napo, enz.). Hiermee kunt u de mensen binnen uw organisatie en de mensen met wie u werkt meer bewust maken van veiligheid en gezondheid op het werk. Meer informatie vindt u in de rubriek campagnematerialen op onze website (www.healthy-workplaces.eu).
- Organiseer eigen activiteiten, zoals trainingen in veiligheids- en gezondheidsbewustwording, conferenties en workshops, poster-, film- of fotowedstrijden of quizzen, ideeënbussen, reclamecampagnes en persconferenties.
- Benut de onlinetools op de campagnewebsite. Hiermee kunnen kennis en beste praktijken tussen EU-OSHA en onze partners worden uitgewisseld.
- Neem deel aan de wedstrijd voor de Europese Awards voor goede praktijken van de campagne „Een gezonde werkplek“. De Awards onderscheiden organisaties van verschillende grootte die innovatieve manieren hebben bedacht om veiligheid en gezondheid te bevorderen.
- Neem deel aan de Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk, die elk jaar in oktober plaatsvindt (kalenderweek 43). Deze vormt de aanleiding tot evenementen in heel Europa en omvat conferenties en tentoonstellingen, opleidingssessies en activiteiten waarbij grote en kleine organisaties en bedrijven samenwerken. De bijdrage van vele lokale en regionale initiatieven van vakbonden, ondernemingen, ngo's en overheidsdiensten speelt eveneens een belangrijke rol.

U kunt ook officiële erkenning ontvangen voor uw steun voor de campagne „Een gezonde werkplek” door:

- een officiële EU-campagnepartner te worden, indien u een pan-Europese of internationale organisatie of onderneming bent;
- een nationale campagnepartner te worden, indien u een persoon of organisatie bent die op nationaal niveau actief is. Raadpleeg het nationale focal point om na te gaan of in uw land deze of een alternatieve vorm van erkenning wordt aangeboden.

Een officiële partner worden houdt bepaalde verantwoordelijkheden in, maar geeft ook enkele voordelen. Meer informatie over ons partnerschapsaanbod vindt u in een speciale rubriek van de campagnewebsite.

Ons partnernetwerk

Doeltreffende partnerschappen met belangrijke belanghebbenden/stakeholders zijn cruciaal voor het welslagen van de campagne. EU-OSHA kan rekenen op de steun van diverse partnernetwerken.

- **Nationale focal points:** de campagne „Een gezonde werkplek” wordt op nationaal niveau gecoördineerd door het netwerk van focal points van het Agentschap. Ga naar de contactgegevens aan het einde van deze gids, als u meer wilt weten over onze focal points of rechtstreeks met hen in contact wilt treden.
- **Officiële EU-campagnepartners:** dit zijn pan-Europese of internationale organisaties die de campagne „Een gezonde werkplek” actief

ondersteunen. Bezoek onze campagnewebsite als u meer wilt weten over onze huidige of vroegere campagnepartners of zelf campagnepartner wilt worden.

- **Enterprise Europe Network:** dit door de Commissie geleide netwerk assisteert en adviseert het mkb/de kmo's in Europa over uiteenlopende vraagstukken. De campagne „Een gezonde werkplek” vormt een belangrijk terrein van samenwerking tussen EU-OSHA en het Enterprise Europe Network.

„Risicobeoordelingen moeten worden uitgevoerd in samenwerking met de werknemers aan deze machine om redelijke verbeteringen te verkrijgen.”

ROLAND JUNG, PRODUCTIEMANAGER,
PIRELLI BREUBERG

Onze inzet voor eerdere campagnes en het succes hiervan

Onze tweejarige campagne „**Een gezonde werkplek**” is nu de grootste in haar soort in Europa en wordt steeds populairder. Zo bereikte de betrokkenheid bij de campagne 2010-2011 over veilig onderhoud in de lidstaten van de EU en daarbuiten een recordniveau, met honderden evenementen rond het thema onderhoud en over het belang hiervan.

EU-OSHA heeft nationale campagneactiviteiten gesteund door een grote hoeveelheid campagnematerialen en -diensten gratis beschikbaar te stellen aan de nationale focal points en de officiële campagnepartners om hen te helpen de campagne bekend te maken. In het eerste jaar alleen al zijn drie miljoen factsheets en één miljoen campagnegidsen en campagneflyers verspreid in 24 talen.

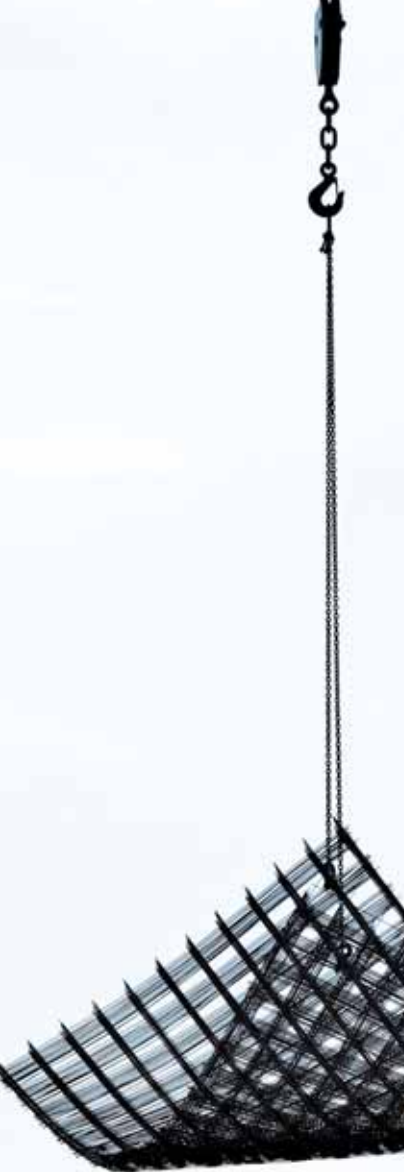
Wij hebben veilig onderhoud ook gepropageerd via conferenties, seminars en opleidingssessies voor arbeiders, werknemers en andere betrokkenen. De jaarlijkse Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk gaf aanleiding tot honderden bewustmakingsevenementen overal in de EU en daarbuiten.

Meer dan 50 campagnepartners bundelden hun krachten in het kader van de campagne over veilig onderhoud. Zij organiseerden een grote reeks activiteiten, zoals:

- De European Federation of National Maintenance Societies (EFNMS, Europese Federatie van nationale onderhoudsorganisaties) verspreide campagnepublicaties en promotionele producten en stelde een verslag op over veilig onderhoud. Zij zette ook een e-netwerk op in de Franse taal en bouwde gespecialiseerde websites, gewijd aan verschillende aspecten van veilig onderhoud.
- Toyota Materials Handling organiseerde conferenties met senior managers verantwoordelijk voor onderhoud en opleiding, presenteerde de campagne in persconferenties en verspreidde campagnematerialen onder zijn netwerk van partners en contractanten. Het bedrijf wijdde ook een deel van zijn website en intranet aan de campagne.
- Het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) gaf tijdens zijn twaalfde congres grote zichtbaarheid aan de campagne „Een gezonde werkplek” rond het thema „Veilig onderhoud”.
- Het Europees Verbond van het Bouwbedrijf (FIEC) organiseerde bijeenkomsten met aannemers, werknemers en andere belanghebbenden in de bouwsector om veiligheid en gezondheid te bevorderen.

„Een gezonde werkplek” is de grootste campagne op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk in Europa.

OiRA — Uitwisseling van „beste praktijken” in de gehele EU

Het project rond de **interactieve onlinetool voor risicobeoordeling OiRA (Online interactive Risk Assessment)** is een internationaal samenwerkingsinitiatief bedoeld om gebruiksvriendelijke en kostenloze webapplicaties te ontwikkelen. De gratis onlinetool OiRA is ontworpen om kleine organisaties te helpen bij het uitvoeren van een doeltreffende risicobeoordeling. OiRA leidt gebruikers stapsgewijs door het beoordelingsproces en helpt hen vorderingen te maken en deze te volgen. De hoofddoelen van OiRA zijn:

- zorg te dragen voor de gezondheid en de veiligheid van werknemers door risicobeoordelingen efficiënt te maken en beste praktijken te delen;
- bedrijven te helpen voordeel te halen uit een sectorspecifieke tool voor risicobeoordeling die altijd actueel, gemakkelijk toe te passen en gevalideerd is door de sociale partners en de nationale autoriteiten;
- de werkgever aan te sporen de risico's te beoordelen, een actieplan uit te voeren, dit regelmatig aan te passen en actie te ondernemen d.m.v. het toepassen van deze sectorspecifieke tool binnen het bedrijf en op de werkvloer;
- arbeidsomstandigheden te verbeteren met behulp van deze tool door beroepsrisico's te beoordelen en aldus de prestaties van de bedrijven te verbeteren;
- het risicobeoordelingsproces te verduidelijken en uit te leggen.

www.oiraproject.eu

Campagnemateriaal

Een grote verscheidenheid aan campagnemateriaal kan worden gedownload van de website van de campagne „Een gezonde werkplek”

(www.healthy-workplaces.eu):

- feiten en cijfers met betrekking tot leiderschap van het management en participatie van de werknemers op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk;
- verslagen en factsheets, inclusief de meest recente resultaten van de Europese bedrijvenenquête naar nieuwe en opkomende risico's (Esener);
- praktische handleidingen en tools voor werknemers en managers;
- casestudies van goede praktijken;
- PowerPoint-presentaties over het campagnethema;
- campagne-ideeën;
- nieuws over de activiteiten van anderen;
- videofilmpjes met de populaire animatiefiguur Napo;
- posters en folders;
- links naar nuttige websites;
- en veel meer.

Alle informatie is beschikbaar in 24 talen op het adres www.healthy-workplaces.eu

Het gedecentraliseerde Europese netwerk voor veiligheid en gezondheid

Europa's belangrijkste informatienetwerk op het gebied van veiligheid en gezondheid bestaat uit „focal points” in de lidstaten, kandidaat-lidstaten en de EVA-landen. Iedere regering wijst een focal point aan als haar officiële vertegenwoordiger. Doorgaans zijn het de nationale instanties voor veiligheid en gezondheid. De focal points steunen onze initiatieven door informatie en feedback te geven en werken met nationale netwerken van regerings-, werknemers- en werkgeversvertegenwoordigers. De focal points coördineren de campagne „Een gezonde werkplek” op nationaal niveau, organiseren evenementen en dragen vertegenwoordigers voor onze deskundigengroepen voor. Het netwerk omvat:

- 37 focal points in de EU, de EVA-landen, kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten;
- 800 individuele leden van het netwerk van focal points.

www.healthy-workplaces.eu/fops

Contactgegevens

Focal points van de lidstaten van de EU

Oostenrijk

Bundesministerium für Arbeit, Soziales
und Konsumentenschutz
Sektion Arbeitsrecht und Zentral-
Arbeitsinspektorat
Favoritenstraße 7
1040 Wenen
Oostenrijk
<http://www.bmask.gv.at>
Mevr. Martina Häckel-Bucher
Tel. +43 1 711 00 22 74
martina.haeckel-bucher@bmask.gv.at

België

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid,
Arbeid en Sociaal Overleg
Ernest Blerotstraat 1
1070 Brussel
België
<http://www.beswic.be>; <http://www.werk.belgie.be>
Dhr. Frank Dehasque
Tel. +32 (0)2 233 42 28
frank.dehasque@werk.belgie.be

Bulgarije

Ministry of Labour and Social Policy
Labour Law, Social Security and Working
Conditions Directorate
Triaditza Street 2
1051 Sofia
Bulgarije
<http://bg.osha.europa.eu>
Dhr. Atanas Kolchakov
Tel. +359 (2) 8119 541
kolchakov@mlsp.government.bg

Cyprus

Ministry of Labour and Social Insurance
Department of Labour Inspection
Apellis Str. 12
1493 Nicosia
Cyprus
Dhr. Leandros Nicolaides
Tel. +357 2240 5623
director@dli.mlsi.gov.cy

Tsjechië

Ministry of Labour and Social Affairs
Na Porícním právu 1
128 01 Praag 2
Tsjechië
<http://www.mpsv.cz>
Mevr. Daniela Kubičková
Tel. +42 (02) 21 92 23 44
daniela.kubickova@mpsv.cz

Denemarken

Danish Working Environment Authority
Post Box 1228
2100 Kopenhagen
Denemarken
<http://www.workinfo.dk>
Dhr. Leo Matthiasen
Tel. +45 722 08540
lm@at.dk

Estland

Ministry of Social Affairs
Working Life Development
Gonsiori 29
10147 Tallinn
Estland
<http://www.sm.ee>
Mevr. Kristel Plangi
Tel. +37 2 626 97 80
kristel.plangi@ti.ee

Finland

Ministry of Social Affairs and Health
 Department for Occupational Safety and Health
 PL 33
 FI-00023 Valtioneuvosto
 Finland
<http://www.riskithaltuun.fi>
 Dhr. Hannu Stålhammar
 Tel. +358 9 160 73 108
hannu.stalhammar@stm.fi

Frankrijk

Ministère de l'emploi et de la solidarité
 Direction des relations du travail (DRT/CT)
 39-43 quai André Citroën
 75739 Paris Cedex 15
 Frankrijk
<http://www.travail.gouv.fr>
 Dhr. Olivier Meunier
 Tel. +33 (0)1 44 38 25 08 et 27 09
olivier.meunier@travail.gouv.fr

Duitsland

Bundesministerium für Arbeit und Soziales
 Referat IIIb2 — Grundsatzfragen des
 Arbeitsschutzes
 Wilhelmstrasse 49
 10117 Berlin
 Duitsland
<http://www.bmas.bund.de>
 Dhr. Reinhard Gerber
 Tel. +49 30 18 527 67 66
reinhard.gerber@bmas.bund.de

Griekenland

Ministry of Labour and Social Affairs
 General Directorate of Working Conditions
 and Health
 Pireos str. 40
 10182 Athene
 Griekenland
 Dhr. Antonios Christodoulou
 Tel. +30 210 3214 310
christodoulou.osh@yeka.gr

Hongarije

OMMF – Hungarian Labour Inspectorate
 Margit krt. 85
 1024 Boedapest
 Hongarije
<http://www.ommf.gov.hu>
 Mevr. Katalin Balogh
 Tel. +36 1 346 94 54
baloghk@ommf.gov.hu

Ierland

Health and Safety Authority
 Metropolitan Building
 James Joyce Street
 Dublin 1
 Ierland
<http://www.hsa.ie>
 Mevr. Annette Slater
 Tel. +353 1 7997800
annette_slater@hsa.ie

Italië

Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro
 gli Infortuni sul Lavoro
 Dipartimento Processi Organizzativi
 ex ISPESL
 Via Alessandria 220/e
 00198 Rome
 Italië
 Mevr. Francesca Grosso
 Tel. +39 06 97892314
francesca.grosso@ispesl.it; f.grosso@inail.it

Letland

State Labour Inspectorate of the Republic of Latvia
 Kr. Valdemara 38
 1010 Riga
 Letland
<http://www.vdi.gov.lv>
 Mevr. Linda Matisane
 Tel. +371 6 7021 735
linda.matisane@vdi.gov.lv

Litouwen

State Labour Inspectorate of the
Republic of Lithuania
Algirdog. 19
LT-03607 Vilnius
Litouwen
<http://www.vdi.lt>
Mevr. Nerita Šot
Tel. +370 52 60 34 72
nerita.sot@vdi.lt

Luxemburg

Inspection du travail et des mines
3, rue des Primeurs
2361 Strassen
Luxemburg
<http://www.itm.lu>
Dhr. Paul Weber
Tel. +352 478 61 50
paul.weber@itm.etat.lu

Malta

Occupational Health and Safety Authority
Communications & PR
17 Edgar Ferro' Street
PTA 1533 Pieta'
Malta
<http://www.ohsa.org.mt>
Dhr. Remigio Bartolo
Tel. +356 21 24 76 77/8
remigio.j.bartolo@gov.mt

Nederland

TNO Work & Employment
P.O Box 718
2130 AS Hoofddorp
Nederland
www.arboineuropa.nl/campagne
Dhr. Jos de Lange
Tel. +31 (0) 88 86 65 234
nederland_fop@osha.europa.eu

Polen

Central Institute for Labour Protection
National Research Institute
ul. Czerniakowska 16
00-701 Warschau
Polen
<http://www.ciop.pl>
Mevr. Wioleta Klimaszewka
Tel. +48 22 623 36 77
focalpoint.pl@ciop.pl

Portugal

Autoridade para as Condições do Trabalho
Av. Casal Ribeiro 18 — A
1000-092 Lissabon
Portugal
<http://www.act.gov.pt>
Mevr. Maria Manuela Calado Correia
Tel. +351 213 308 700
manuela.calado@act.gov.pt

Roemenië

The National Research and Development Institute
on Occupational Safety
35 A, Ghencea Blvd., Sector 6,
061692 Boekarest
Roemenië
<http://www.protectiamuncii.ro>
Mevr. Ioana Georgiana Nicolescu
Tel. +40 21 313 31 58
georgiana.nicolescu@gmail.com

Slovakije

Národný inšpektorát práce
Masarykova 10
040 01 Košice
Slovakije
<http://www.nip.sk>
Mevr. Laurencia Jančurová
Tel. +421 55 797 99 27
laurencia.jancurova@ip.gov.sk

Slovenië

Ministry of Labour, Family and Social Affairs
 Kotnikova 28
 1000 Ljubljana
 Slovenië
<http://www.gov.si>
 Mevr. Vladka Komel
 Tel. +386 01/369 77 00
vladka.komel@gov.si

Spanje

Instituto Nacional de Seguridad e Higiene
 en el Trabajo
 c/Torrelaguna 73
 28027 Madrid
 Spanje
 Mevr. Belén Perez-Aznar
 Tel. +34 91 363 41 00
pfocalagenciaeuropea@insht.meyss.es

Zweden

Arbetsmiljöverket
 Management Staff
 SE-112 79 Stockholm
 Zweden
<http://www.av.se>
 Mevr. Barbro Köhler Krantz
 Tel. +46 8 730 95 63
barbro.kohler.krantz@av.se

Verenigd Koninkrijk

Health and Safety Executive
 Caxton House
 Tothill Street
 London
 SW1H 9NA
<http://www.hse.gov.uk>
 Dhr. Stuart Bristow
uk.focalpoint@hse.gsi.gov.uk

Focal Points van de EFTA landen**IJsland**

Administration for Occupational Safety and Health
 Bildshofdi 16
 110 Reykjavik
 IJsland
<http://www.vinnueftirlit.is>
 Mevr. Inghildur Einarsdóttir
 Tel. +354 550 46 00
inghildu@ver.is

Liechtenstein

Amt für Volkswirtschaft
 Health and Safety at Work
 Gerberweg 5
 9490 Vaduz
 Liechtenstein
http://www.firstlink.li/regierung/amt_volksw.htm
 Dhr. Robert Hassler
 Tel. +423 236 68 71
robert.hassler@avw.llv.li

Noorwegen

Norwegian Labour Inspection Authority
 Statens hus
 7468 Trondheim
 Noorwegen
<http://www.arbeidstilsynet.no>
 Mevr. Gro Olsvold
 Tel. +47 73 19 97 00
gro.olsvold@arbeidstilsynet.no

Zwitserland

SECO — Staatssekretariat für Wirtschaft
 Effingerstrasse 31
 3003 Bern
 Zwitserland
<http://www.seco.admin.ch>
 Dr Eduard Brunner
 Tel. +41 (43) 433 22 21 30
eduard.brunner@seco.admin.ch

Focal Points van kandidaat landen en potentiële kandidaat landen

Albanië

State Inspectorate of Labour
Inspektorati Shtetëror i Punës
Rr. Kavajes no 35
Tirana
Albanië
Mevr. Frosina Gjino
Tel. +355 4 251348
fgjino@hotmail.com

Kroatië

Ministry of Economy, Labour and Entrepreneurship
Directorate for Labour and Labour Market
Ulica grada Vukovara 78
10 000 Zagreb
Kroatië
<http://www.mingorp.hr>
Dhr. Zdravko Muratti
Tel. +385 (0)1 6109 230
zdravko.muratti@mingorp.hr

Voormalige Joegoslavische Republiek

Macedonië

Macedonian Occupational Safety
and Health Association
29 noemvri br. 50
1000 Skopje
Former Yugoslav Republic of Macedonia
Dhr. Ljupcho Kochovski
Tel. +389 2 2774 868
ljupco.k@mzzpr.org.mk

Montenegro

Ministry of Labour and Social Welfare
Labour Inspection for Safety at Work
Rimski trg 46
20000 Podgorica
Montenegro
Dhr. Zlatko Popovic
Tel. +38220655513
zlatkopuznr@t-com.me

Servië

Ministry of Labour, Employment and Social Policy
Occupational Safety and Health Directorate
Nemanjina 22-26
11000 Belgrado
Servië
Dhr. Nenad Vlastic
Tel. +381 11 306 17 38
nenad.vlastic@minrzs.go.rs

Turkije

Ministry of Labour and Social Security
General Directorate of Occupational Health and
Safety
Inönü Bulvarı, I Blok, No. 42, Kat. 4
06100 Emek Ankara
Turkije
<http://www.csgeb.gov.tr>
Dhr. Kasim Özer
Tel. +90 312 215 50 21
kozer@csgeb.gov.tr

Het **Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA)** draagt bij tot veiligere, gezondere en productievere werkplekken in Europa. Het Agentschap bestudeert, ontwikkelt en verspreidt betrouwbare, evenwichtige en onpartijdige informatie over veiligheid en gezondheid op het werk en organiseert pan-Europese voorlichtingscampagnes. Het Agentschap is in 1996 door de Europese Unie opgericht en gevestigd in het Spaanse Bilbao. Het brengt niet alleen vertegenwoordigers van de Europese Commissie, regeringen van de lidstaten, werkgevers- en werknemersorganisaties bij elkaar, maar ook vooraanstaande deskundigen uit alle 27 lidstaten van de EU en daarbuiten.

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Gran Vía 33, 48009 Bilbao, SPANJE
 Tel. +34 944794360
 Fax +34 944794383
 E-mail: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>

ISBN 978-92-9191-532-3

9 789291 915323

Publicatiebureau